

Iktatószám

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

312

Szerző

Hely

Cím A főváros szaporodása.

Idő

"1911"

Forrás:

Budapesti hírlap.

Személy

Bp.

1911 1/27.

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

A főváros szaporodása.

Az országos érdeklődés a népszámlálás eredményei iránt, a nemzet gazdasági érzékének fokozódását is mutatja. A mikor a lakosság számáról nyujtanak a statisztikai adatok fölvilágosítást, a gazdasági szubjektumról, a termelőről és fogyasztóról tudunk meg egyet-mást, a mire gazdasági szempontból van szükség. Ahol a népszaporodásnak meg vannak a feltételei, ott a gazdasági boldogulás feltételei sem hiányozhatnak: a népszámlálás eredményeinek kedvezősége következtetést enged a kedvező gazdasági állapotra is. S a nemzetek gazdasági haladásának fokmérői között a szaporodás mértéke első helyen áll. A versenyt egymás között az a nemzet győzi jobban erővel, a melynek propagatív ereje nagyobb, mint a másiké. Ebben már csekély különbség is nagy eltolódást okoz a hatalmi viszonyban aránylag rövid idő alatt. Például szokás fölhozni, hogy két faj közül, ha az egyiknél az átlagos gyermekszám 3.3, a másiknál 3.4, az utóbbi faj 23 és fél nemzedék alatt kétszer oly nagyra nő, mint amaz. Egy nemzedék korát harminchárom esztendőre téve. Ilyen kicsiny, egy tizedes különbség, ilyen óriás hatást eredményez hosszabb idő alatt! A különbségek azonban sokkal nagyobbak és szemünk láttára szorul le egyik nemzet a másikkal szemben csak azért, mert szaporodó képessége kisebb.

A nemzetek szaporodóképességét legkönnyebben meg lehet itélni a bennük lakozó városképző tehetség nagyságáról. Azért fordult mindenütt az egész ország figyelme fővárosa felé. Nálunk különösképpen még azért is, mert Budapesten kívül igazán nagy városunk nincs. Csak itt figyelhetjük meg a városképződésnek minden jellemző vonását, fény- és árnyékolda-

itait. Mert, a mit első sorban ki kell emelni, a városképződésnek sehol sem a természetes szaporodás az alapja, hanem a vidékről való bevándorlás. A város a környék falvaiból, a meddig hatása elér, vonja össze első sorban a munkáselemet, csak kisebb mértékben a vagyonost és latájnert. Az új életmód, a szokatlan nehézségek úgy megrostálják az új városi elemet, hogy tömördek bukik el belőle, a kik a város továbbfejlődésében a legelső népréteg sorsára jutnak. A másik rész, a mely helytáll a nehezebb küzdelemben, nemzedékről-nemzedékre halad előre. Több nagyváros alakulásában megállapították, hogy míg a *bevándorlók* között körülbelül nyolcvan százalékkal szerepel az alsó osztály, *fiaik* már csak negyvenegy, az unokáik pedig negyven százalékkal. A többi már a felsőbb osztályba lépett. Ekként képződik a városi középosztály a bevándorolt munkáselemből, a mely első nemzedékében megállja helyét. S ekként szaporodik és fejlődik a város a falu emberanyagából. A régi benlakókban a szaporodási képesség folytonosan csökken, magukban nagyszabású várost teremteni nem tudnak. Még pedig minél feljebb haladunk a társadalmi osztályok lépcsőfokán, a szaporodás általában annál kisebb.

Ha tehát a mi fővárosunk népszámlálási eredményéről ítéletet akarunk alkotni, számításba kell venni, hogy vonzási köre majdnem az egész ország. Egy-két városunk van ugyan még, a mely nem magából, hanem nagyobb területből szívja embertáplálékát. De ha meg gondoljuk, hogy Magyarország területe nagyobb, mint Olaszországé, vagy mint Angliáé, az anyaállamé, a magyar városképződéssel nem elégedhetünk meg, s elismerjük, hogy olyan

óriási, olyan termékenységu vidéket fejlődési alapul egyetlen európai város sem használhat föl, mint Budapest. Hirtelen fejlődését ennek köszönheti. S ezért tükröződik a mi fővárosunk népszámlálási eredményeiben az ország állapota sokkal hivebben, mint bármely főváros népszámlálásában. Az elmúlt összeírás kétségtelenül kedvezőbb volt, mert kétszázhuszoneg-ezer főnyi volt a szaporodás a mostani száznegyvenhétézerrel szemben. De a míg a magyar propagatív erő ép és egészséges, a mit joggal elmondhatunk és a gyöngébb városi koncentráció gazdasági viszonyunkkal megadott, de nem természetünkben és képességünkben lévő okoknak köszönhetjük: addig súlyos aggodalomra nincs ok. Városainknak kicsi a felszívó ereje és a vidék szaporodásából a zöm kivándorol: ez nagy betegség. De vigasztaló, hogy szaporodásunknak gazdasági függésünk sem vet gátat, a baj tehát életgyökeréig nem hatolt. Idő kell és kedvező alkalom, hogy hatalmas erővel bontakozzék ki ismét a magyar propagatív erő és a vidék emberfölöslege egész csomó magyar várost teremtsen, a melyekből a közsugar minden irányában magyar erő, magyar kultúra küldi széjjel melegítő sugarait.